

teda sanu, mes aus ja kinnuse nink armatsemise wäärt lind temma om, nink tunnet nüüd, et se ülle-kohhus ja pat om, tedda tappa nink ni temma suggu siist maalt ärrahirmotoda.

F. H.

**Kiivi, mes saggede paigalt ligutetas,
ei kaswata sammelt.**

Kui 1820 mal ajastajal tallo-rohwa prius Liivlandi maal wälja-tulli, sis naaksiwa mitma tallo-perre-mehhe pri-rohwa wisil ommas tündinu paigast liikma, nink sin nink sääl hennete assent otsma. Kesk se mõtte pâle saije, se rühk sâetu ajal omma wälja-minneki pârrast mõisa-wannembile teedmist andma, nink tük ni kui wâggisi omma wanna pârris-lässent mahha-jâtma.

Se läbbi saiwa tallo-aseme mõnnikörd rutto wôera rahwa fâtte, enne kui ärra-minneja veel muijal kindmat paika olli sanu; nink ke hä melega fa olles tahtnu taggosi-tulla, es ja wanna maja ennamb fâtte, seest et töine jo een olli, nink piddi vastameelt kottust wôtma, mes fâtte johto, rink häddaa pârrast ni-samma jâlle käest ärra-andma nink perrembat otsma, seni kui waesus es kannaa ennamb üttefe maija piddada. Liikmisse pâäl es kaswata keake omma hääd, ni kui kiivi ei kaswata sammelt, kui adraga saggede ligutetas.

Tark nink mõistlik maja-pidduaja es anna ful maija käest ärra, nink pârrandaja õnnistava parhillake veel wannembid, kea tol hawal es lasse henda petta, enge jäiwa sedda-sammo ma-pinda hoitma, mes mustit-sest ajast pôlwest pôlweni ni kui ûts kallis pârrandus eessast poja fâtte, nink pojast poja fâtte olli jänu. Nemma õnnistava wannembid, kea ammoke jo hawwan hengawa, seest neil om, tenno Jummalale! leiba, nink wanna tutva pôld tassup ommal ajal jâlle mitma-wôrra, mes mõnnisförd häddaa ajal Jum-

mala farristuse läbbi hukka läts. Nink kui Jummal leiba õnnistap, sis pannep perre-mees ka hä melega mõnni teng wälja hone-pârrandomise pâle; seest et hone tâl ka omma armsa, mes temma een-wannemba omma ehhitatu nink üllewâan-piddanu, nink kus temma eksi ka om sündinu nink mehhes kassunu. Se-pârrast om iks sündsamb nâggo sel majal nink tallul, mes wannast pôlwest ütte e suggu rahwa käen om elnu, kui sel, kus saggede perre-mehhi wahheldetas.

Ullusamb om ka mõisa-wannembil, kui tallo-maja ei jõe üttest käest töiste, enge jáwa ni kawwa ütte perre-mehhe nink ka temma pârrandaja fâtte, kui eale kôrda lât, olgo sis et perre-mees holetuse läbbi lassep maja hukka minna, ehk waesute läbbi sugguke ennamb ei jõowâa piddada.

Ent kui se-pârrast ni häste tallo-rahwas, kui ka mõisa-wannemba pûudwa, mitma ajastaja pâle rendifontrahti ûts tõisega tetta, sis tullep ommete wahheldamise körd fâtte, kui fontrahti aig om otsa lõpnu nink perre-mees maija ni häste hoijo ol om piddanu, et mõisa wannemb surembat renti se ma-jao eest wôip soija. Kui sis wanna perre-mees surembat renti ei jõowâa ehk ei tahha wälja-panda, sis peap ta minnema nink sedda kottust wôra fâtte jâtma, mes temma sure waiwaga nink fulluga parremba kôrra pâle om saatnu.

Se-pârrast sôudwa ka kiik, kea tallo-rohwast armastawa nink neide pool saiswa, et mõisniko tallo-maid jádawa rendi pâle wälja-annas, nink rendifontrahti nidade tees, olgo rahha pâle ehk orjuse pâle, et maja ütte se-samma rendi eest ni bauges rentniko fâtte jááp, kui temma eksi tahhap nink sôowap piddada.

Se perre-mees, ke omma maja jádawa rendi pâle om wôtnu nink fontrahti lastru kihhelkunia kohot